

Romska kvinnor tar egen makt

I början av juni 2012 arrangerade Nyttänkande romska kvinnoätverket en tvådagars konferens för andra året i rad i Enskede, Stockholm. Årets tema var "Romska kvinnor tar egenmakten".

Johanna von Kremer-Elmqvist, dagens moderator, öppnade konferensen denna regniga junidag. Sedan var det Kati Dimiter-Taikons tur att tacka och hälsa alla deltagarna välkomna. Dagens första talare var Integrationsministern Erik Ullenhag. Han öppnade sitt tal med att berätta hur viktigt han anser detta kvinnoätverk är och hur viktigt det är att människor själva äger sin identitet.

– Man har under många år försökt att assimilera romerna, men man har nu förstått vikten av att kunna hålla fast vid sin kultur och tradition. Unga romer har på grund av diskriminering svårt att ta sig fram i skolan och på arbetsmarknaden. Vi politiker måste ta vårt ansvar.

Han talade även om vikten av långsiktighet och den 20-årsstrategi som regeringen har för romerna. Om 20 år ska de som föds idag ha samma förutsättningar som majoritetsbefolkningen.

– Så som verkligheten ser ut idag, väljer många romer bort sin romska identitet för att passa in i samhället. Det är ett stort samhällsproblem som måste lösas, sade Ullenhag.

Olga Abramenko från antidiskrimineringscentret "Memorial" i St Petersburg talade om romernas situation i Ryssland. Olga hade med sig bilder från ett bostadsområde i Chudovo. Många av de romska bosättningarna i Ryssland är fortfarande getton!

– 1956 antogs en lag i Ryssland som förbjöd romer att flytta. Det betydde att under dessa år har inte romerna kunnat flytta. Vad man inte räknade med är att romernas antal hela tiden ökar och det innebär att de platser där de finns inte räcker till. De flesta har inte något byggtillstånd, vilket innebär att cirka 80 procent av

byggnaderna kan rivas när som helst.

– Romernas bostäder är mycket provisoriska och liknar mest skjul.

I Ryssland måste alla ha en stämpel i sitt pass där det står var man är bostad och registrerad. Många romer har inte den stämpeln, eftersom de bor i svartbyggen, en bostad som alltså inte finns, rent byråkratiskt. Det innebär att de får problem med skola, sjukvård och alla andra civila rättigheter.

– De få romer som går i skolan slutar oftast efter fyra, fem år. Det är nästan bara romska pojkar som går i skolan.

– Lagen säger att alla måste gå i skolan, vare sig de är registrerade eller inte, men skolorna tar bara emot registrerade barn. Om skolan har många romska elever, sätts de alla i samma klass.

– Det brukar innebära en lägre standard på utbildningen. De romska kvinnorna idag känner ett stort tryck från myndigheterna och den egna befolkningen när det handlar om att sätta sina barn i skolan, men de är motarbetade av en känsla av hopp-

Romska kvinnor träffar Erik Ullenhag, integrationsminister.

löshet. Även om barnen går i skolan kommer de att leva i ett utanförskap.

I april 2012 blev byn Chudovo eldhärjad av okänd orsak. Liksom de flesta romska bosättningar finns här fler människor än det finns plats för. Efter branden blev det ännu värre. De har ännu inte fått någon hjälp.

Även riksdagsledamoten Roger Haddad (fp) berättade om sitt engagemang för romer. Som före detta skolpolitiker i Linköping tog Roger upp regeringens krav på att modersmålslärarna måste ha legitimation.

– Beslutet som togs var fel. Kravet på att alla modersmålslärare måste ha en lärarlegitimation år 2015, är inte rimligt i verkligheten. Modersmålslärarna måste få fortsätta sitt arbete. Men givetvis ska alla modersmålslärare ha möjlighet att ta sin lärarlegitimation.

Rosita Grönfors talade om sitt tunga arbete med rom- och resandekvinnouren. Hon upplyste deltagarna om den finsk-romska kvinnans roll i samhället och i familjen.

– Vi romska kvinnor är starka, vi kan och vi vill! Vi har lärt oss nu, avslutade Rosita.

Karin Skoglund från Arbetsmarknadsförvaltningen är samordnare för

de nationella minoriteterna.

– Vi är med i två projekt, ”Jämställdhet för romer på arbetsmarknaden” och ”Romani Buća”. Vi ser fram emot att lära känna romska föreningar för att få veta frågor de ser som viktiga.

Fredrik Elg, från Malmö stad, berättade om minoritetskonferensen ”Lika rättigheter och samma möjligheter” som hölls i Malmö i vintras. Ann-Margarethe Livh (v) talade om vikten av att vara stolt över din identitet.

– Ni måste tala om för politikerna vad ni behöver, uppmanade hon deltagarna. Jag skulle vilja se er romska kvinnor komma till stadshuset och kräva att få de utbildningar ni behöver. Ni ska inte be om detta, utan kräva det som en del av era rättigheter.

Hassan Sharif, doktorand i utbildningssociologi vid Uppsala universitet, ställde frågan: ”Vi och Dom” - Vad, hur och varför? till deltagarna.

Den andra dagen inleddes med anföranden om den romska klädelsen. Pirjo Lindström, finsk rom och Helena Manner, även hon finsk rom, talade om hur viktigt det är för den finsk-romska kvinnan att få bära sin

typiska klädedräkt.

– Det är viktigt att den finsk-romska flickan accepteras även om hon väljer att bära den traditionella finsk-romska dräkten. När hon är 18 år får hon själv välja om hon ska bära den traditionella dräkten eller inte. När hon väl har valt att bära dräkten är det ett beslut som varar livet ut.

Den finsk-romska kvinnans kjol består av cirka 32 meter sammetsstyg. Blusen är cirka tre meter plus spetsen. Dessa dräkter är mycket tyngre än vanliga kläder, något som innebär att kvinnorna ofta får förslitningsskador och problem med ryggen.

Sima Millon från Göteborg som arbetar i Norge, talade om problematiken romerna har i Norge.

– Romerna får ingen vägledning in i samhället i Norge. De romska barnen blir alltför lättvindigt omhändertagna. Man skiljer till och med på tvillingar. Dessa barn förlorar både sitt språk och sin kultur, men främst sin familj. Johanna von Kremer-Elmqvist avrundade dagen.

– Dagarna har handlat om att ta egenmakten, att äga sin identitet och vikten av att ha romska förebilder.

Text och foto: Mia Taikon